

Bokrecension

Studenters skrivande i humaniora och samhällsvetenskap. Redaktör: Anna Malmbjer. Södertörn Studies in Higher Education 7. Södertörns högskola, Huddinge, 2017, ISBN:978-91-87843-91-4

Behövs det en bok om akademiskt skrivande specifikt för lärare i humaniora och samhällsvetenskap? Efter att ha läst Anna Malmbjers bok är svaret ja. I boken lyfts flera intressanta frågor, bland annat hur skrivandet hänger ihop med att lära sig ett ämne. Lärare måste ge stöd till studenterna och tydligt kommunicera vad som är accepterat och premierat skrivande inom ämnet. Den tysta kunskapen och socialiseringen i ämnet gör att skrivundervisningen, åtminstone till viss del, bör vara ämnesspecifik. Det kommer fram på flera ställen i boken att det är svårt för lärarna att förmedla ämnets skrivtraditioner till studenterna, vilket leder till en förvirring hos studenterna kring vad de ska åstadkomma i sina skrivuppgifter. Boken består av elva kapitel skrivna av verksamma lärare vid Södertörns högskola. Målgruppen är lärare som vill utveckla studenters skrivande. Det finns en ambition att anknyta de diskussioner och analyser som görs av författarna till relevant teori. Detta tillsammans med en bra förankring i tidigare forskning ger ett trovärdigt och gediget intryck.

Boken delas in i tre delar. Den *första* delen är en forskningsöversikt över skrivforskning och skrivdidaktik, främst baserat på amerikansk forskning. Översikten ger bland annat en historisk tillbakablick och en insikt i att dagens debatt om brister i studenters skrivförmåga knappast är ny. En fråga som också tas upp är skrivverkstäders funktion, om vi ser på skrivandet som en mer ämnesspecifik kompetens än som en allmän vetenskaplig kompetens. Hur ska universitet och högskolor rikta sitt stöd? Att utbilda ämneslärare i skrivdidaktik är en bra tanke, men är den genomförbar? En viss dos av skrivdidaktik finns säkert med i många numera obligatoriska pedagogiska och handledarkurser, men räcker det? Här kan förmodligen ordspråket ”många bäckar små” passa bra där insatser som riktar sig dels mot studenter och dels mot lärare sammantaget kan ge effekt. Jag tror att det delvis beror på *vad* studentens skrivproblem handlar om. I vissa fall kan problemen ha en mer ämnesspecifik grund och i andra fall är de av en mer språklig karaktär. Ett samarbete mellan ämneslärare och externa skrivlärare kan därför vara fruktbart. Malmbjer konstaterar att kraven på studenters skrivförmåga ökar, vilket betyder att satsningar inom området är viktiga för att Sveriges universitet och högskolor ska kunna bedriva en undervisning av hög kvalitet. Sammantaget väcker den första delen i boken många intressanta frågor och Malmbjer pekar på att studenters skrivundervisning, enligt den forskning som studerats, är otydlig och baserad på antaganden som tas för givna. Hur dessa svårigheter kan bemötas diskuteras däremot inte i så stor utsträckning.

Bokens *andra* del består av fem kapitel som behandlar skrivundervisning på olika sätt. Alla kapitel har en teoretisk ambition, men i några fall blir anknytningen mellan teori och

Artiklar och reflektioner är kollegialt granskade. Övriga bidragstyper granskas av redaktionen. Se www.hogreutbildning.se ISSN 2000-7558

©2018 Ann Grubbström. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), allowing third parties to share their work (copy, distribute, transmit) and to adapt it, under the condition that the authors are given credit, that the work is not used for commercial purposes, and that in the event of reuse or distribution, the terms of this license are made clear.

Citation: Ann Grubbström (2018) «Bokrecension». *Högre utbildning* 8(1), 30–32. <http://dx.doi.org/10.23865/lu.v8.1157>

praktik väg. De två första kapitlen av Hélène Edberg och Anna Malmbjer hade nog vunnit på att inledningsvis skapa en större förståelse för kapitlets tema även ur en praktisk synvinkel, istället för att inleda med en relativt tung teorigenomgång som därefter (ibland alltför vagt) knyts till ett konkret exempel och kapitlets tema.

Torbjörn Nilssons kapitel om populärvetenskapens pris är välkommet i ljuset av att populärvetenskapliga texter behövs för att sprida resultat till en större publik samtidigt som meritvärdet är lågt. Här menar författaren att humanister och samhällsvetare kan lära sig av naturvetare som i högre grad nått ut till en bredare publik. Att studenterna ska kunna, både muntligt och skriftligt, diskutera sina resultat i dialog med olika grupper i samhället innebär att lärare själva behöver sätta sig in i genren populärvetenskapligt skrivande.

Den andra delen av boken avslutas med två kapitel som behandlar feedback från olika utgångspunkter, båda intressanta och läsvärda. Sara Granath visar på en modell där studenterna gör sina egna erfarenheter och där läraren inte fokuserar på att leverera råd och tips. Hon pekar också på betydelsen av att diskutera en text utan att värdera den, kanske speciellt i början av utbildningen. Möjligen passar arbetsättet extra bra i just litteraturvetenskap som författaren undervisat i, men jag tror att det är tankar som även andra ämnen kan ha nytta av för att skapa ett klimat där studenter vågar visa kreativitet i skrivandet. Frågan är då också om den akademiska diskursen är eftersträvsvärd för majoriteten av studenterna. Kanske för kandidat- och masterstudenter, men i övrigt kan det diskuteras om studenters kreativitet ibland hämmas av en alltför snäv syn på hur skrivandet ska se ut inom ett ämne. Granath diskuterar också om beröm skapar bekräftelsebehov och osjälvständighet. I det fallet skulle jag vilja tillägga att om läraren ger beröm och dessutom talar om *vad* som är bra kan det ge studenten vägledning och även skapa en positiv känsla för den egna förmågan. Just detta att motivera och ge konstruktiv kritik behandlas i Ursula Naeve-Buchers kapitel om handledarens utmaning. Att den kritik som förmedlas gäller texten och inte personen är av största vikt. Det är också betydelsefullt att läraren är lyhörd för hur den feedback som lyfts fram tas emot. Författaren går igenom olika typer av feedback som kunde ha gjorts mer tydliga med konkreta exempel. Här kommer också en av bokens svagheter fram, eftersom de figurer som ska illustrera resonemanget borde ha fått en betydligt bättre layout för att göra budskapet mer tillgängligt för läsaren.

Den tredje delen innehåller fyra kapitel som är mer praktiskt inriktade. Kapitlen ger sammantaget intressanta praktiska tips och reflektioner av olika upplägg i skrivundervisningen. Paulina Nyman och Stina Hållsten skriver båda om lärplattformar. Att Nyman diskuterar skrivprocessen med hjälp av exempel från studenternas inlägg är ett bra grepp som gör studenternas process tydlig för läsaren. Hållsten beskriver ett undervisningsupplägg som inte fungerar och gör en analys av detta. Det är generöst och bra att dela med sig av sådana erfarenheter, men hon lyckas inte helt med att förklara ”misslyckandet” med hjälp av aktivitetsteori. Slutsatsen blir att lärare och student hade olika mål med deltagandet. Ur en ämnesdidaktisk synvinkel var troligen *varför*-frågan, det vill säga syftet med undervisningen, inte tydlig för studenterna.

Jenny Magnussons kapitel om skrivande och autenticitet inom högskolan handlar om skrivande av veckobrev inom lärarutbildningen. Kapitlet ger en bra inblick i det praktiska upplägget samt tankarna bakom upplägget, som också förankras i genrepedagogik. Magnusson tar även upp kritik och dilemman på ett konstruktivt sätt. Kort sagt ett givande kapitel med bra struktur. Det sista kapitlet har författats av Kajsa Sköldvall, Charlotte Rising och Maria Danielsson och behandlar akademiskt skrivande inom den nya polisutbildningen på Södertörns högskola.

Fenomenet är intressant med en ny grupp studenter och det faktum att polisutbildningen akademiserats. Kapitlet bidrar dock inte med så många nya insikter och den teoretiska anknytningen hänger lite löst.

Jag skulle gärna ha sett ett avslutande kapitel av Malmbjer där guldkornen lyfts fram och säcken knyts ihop. Boken skulle också överlag tjäna på en mer tilltalande layout. Att presentera sitt resonemang i en figur är ett bra sätt att förtydliga det viktiga för läsaren. Det är därför synd att figurerna inte kan tjäna sitt syfte eftersom det ofta är för mycket och för liten text. Trots att kvaliteten varierar något både när det gäller det praktiska och det teoretiska bidraget ger boken intressant läsning för lärare som vill utveckla sin skrivutbildning inom universitet och högskola, framförallt inom humaniora och samhällskunskap men säkert även inom andra ämnen. Boken visar även på hur interaktion mellan studenter och mellan lärare och studenter kan utveckla en förmåga att diskutera andras texter. Studenter kan då också utveckla sitt eget skrivande och förmågan att kritiskt granska sin egen text.

Det är en utmaning att inom utbildningen anpassa skrivuppgifter och feedback till olika individer och grupper. Det är också en utmaning att arbeta fram en progression där de kvaliteter vi värderar i akademiskt skrivande gradvis kan öka i svårighet. I sådana diskussioner kan boken vara värdefull som utgångspunkt för samtal lärare emellan. Författarnas förhoppning att boken ska inspirera till nya pedagogiska grepp och skrivdidaktiska samtal har därmed stora möjligheter att infrias. Diskussioner och skrivdidaktiska samtal är en förutsättning för att vi ska kunna möta de ökade krav som finns på studenters akademiska skrivande inom olika ämnen.

Ann Grubbström
Docent i kulturgeografi,
Uppsala universitet,
Samordnare för Språkverkstaden och pedagogisk utvecklare,
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)
E-post: ann.grubbstrom@slu.se